

VUONNA 1948

[illegible]

Työväen Sivistysliiton toimikunnan kertomus liiton toiminnasta vuonna 1948

I. Jäsenjärjestöt.

Kertomusvuoden ajan kuuluivat liittoon: Suomen Sosialidemokraattinen Puolue, Kulutusosuuskuntien Keskusliitto, Työväen Urheiluliitto, Suomen Kutomateollisuustyöväen liitto, Suomen Työväen Musiikkiliitto, Suomen Sosialidemokraattinen Työläisnaisliitto, Sosialidemokraattinen Työläisnuorisoliitto, Työväen Näyttämöiden liitto, Suomen Kirjatyöntekijäin liitto, Suomen Sosialidemokraattinen Raittiusliitto, Työväen Akatemian Kannatusosakeyhtiö, Suomen Työväen Esperantoliitto, Pienviljelijäin liitto, Suomen Liiketyöntekijäin liitto, Suomen Ammattiyhdistysten Keskusliitto, Suomen Paperiteollisuudentyöntekijäin liitto, Suomen Rakennustyöläisten liitto, Suomen Työläisliitto, Suomen Muurarien liitto, Suomen Metallityöväen liitto, Suomen Kunnantyöntekijäin liitto, Suomen Elintarvetyöläisten liitto, Suomen Puutyöväen liitto, Suomen Rautatieläisten liitto, Suomen Kuljetustyöntekijäin liitto, Suomen Sosialidemokraattinen Sanomalehtimiesliitto, Suomen Nahka-, Jalkine- ja Kumityöväenliitto, Suomen Vaatetustyöläisten liitto, Työväen Akatemian Toveriliitto, Suomen Hotelli- ja Ravintolahenkilökunnan liitto, Suomen Veturi-
miesten liitto, Suomen Lasi- ja Posliinityöväen liitto, Suomen Kansan Demokraattinen liitto, Suomen Naisten Demokraattinen liitto, Suomen Demokraattinen Nuorisoliitto, Suomen Kommunistinen Puolue, Väinö Voionmaan säätiö, Maa- ja sekatyöväen liitto, Suomen Merimies-Unioni, Valtion viran- ja toimenhaltijain yleinen liitto, Suomen Sukeltajain liitto, Suomen Kiinteistötyöntekijäin liitto ja Kristillisten Sosialidemokraattien liitto.

II. Edustajisto.

Liiton jäsenjärjestöjen valitsemina edustajina ja (varaedustajina) kuuluivat liiton edustajistoon vuonna 1948 seuraavat:

Suomen Sosialidemokraattisen puolueen edustajina Maria Sinisalo, Veikko Puskala, Viljo Kuukkanen, J. E. Janatuinen, A. E. Leino, Aaro Mäkelä, Helinä Halava ja Esteri Lankinen (Pirjo Elo, Simo Juntunen ja Toivo Kivinen);

Kulutusosuuskuntien Keskusliiton Kalle Hyvärinen, J. Laakso, P. Raittinen, T. Hj. Långström, J. Jalava, B. J. Salminen, Armi Toivonen, J. O. Arjanne, P. Heinimo, E. Heinivaara, V. Hiillos, O. Häkkinen, Elli Valovuori, E. Jääskeläinen, M. Kallinen, E. Keinonen, A. Keto, S. Valtia, Nils Nilsson, Elli Nurminen, Eino Pekkala, A. Lindström, S. Munter, E. Mäkinen, T. Paasivuori, A. Pekkanen, E. Pärnänen, J. Raitio, Aimo Hautaniemi, S. Rosvall, Eero Vuoristo, Veikko Kuoppala, Eino Sirén, A. Saarimaa, A. Salo, L. Takki, I. Nieminen, S. Salama, H. Tiainen, T. J. Puumalainen, Ragnhild Glans, Sanelma Saari;

Työväen Urheiluliiton Yrjö Enne, Toivo Salonen, Helvi Raatikainen, Lauri Nurmi, Toivo Mustonen, Vieno Aaltonen, Leo Huttunen, Esko Peltomäki, Pauli Koponen ja Toivo Järvinen (Esko Mäntynen, Greta Rajala-Rinne, Toivo Määttä, Lennard Kivi ja Eino Rantanen);

Suomen Kutomateollisuustyöväen liiton Eeti Nieminen, Matti Sunell ja Elma Ronkamo (Lempi Palomaa);

Suomen Työväen Musiikkiliiton N. J. Vastamäki (Yrjö Leiniö);

Suomen Sosialidemokraattisen Työläisnaisliiton Elsa Peräläinen, Elli Kallioranta ja Ulla Tiilikainen (Terttu Sainio ja Anu Karvinen);

Sosialidemokraattisen Työläisnuorisoliiton Olavi Hurri, Tapio Manninen, Iijalmar Råstedt ja Tauno Hietanen (Uno Nokelainen ja Kalevi Vatanen);

Työväen Näyttämöiden liiton Niilo Teerimäki (Herman Kanon);

Suomen Kirjatyöntekijäin liiton Tauno Hämmen, Margit Merri (Yrjö Salmi ja Martti Salmi);

Suomen Sosialidemokraattisen Raittiussliiton Johan Virtanen, Aino Lehtokoski ja Yrjö Saarinen (Urho Merilinna, Kerttu Nyman ja Kaler-vo Tirri);

Työväen Akatemian Kannatus-oy:n R. H. Oittinen (Ellen Oittinen);

Työväen Esperantoliiton Yrjö Runne (Esko Mäntynen);

Pienviljelijäin liiton Paavo Lehto, Elli Kallioranta ja Johan Nykäsenoja (Toivo Vainio);

Suomen Liiketyöntekijäin liiton Janne Hakulinen, Lydia Pukander, Veikko Kanerva ja Lempi Lehto (Toivo Kaiponen, Meeri Kalavainen, Aarne Happonen ja V. K. Turunen);

Suomen Ammattiyhdistysten Keskusliiton E. Huunonen, O. Lindblom, M. Huhta, V. Tattari, A. J. Hällström, J. Virtanen, J. Kivistö, Laura Härmä, Lyyli Heinonen, Elina Vuohio, Elli Parkkari, V. Harinen, Y. Marttila, K. Vatanen, E. Antikainen, O. Turunen, Siiri Saari-

nen, R. Gustafsson, A. Räisänen, L. Kantola, E. Salomaa, U. Hirvonen, Hellä Järveläinen, S. Koutio, E. Lilja, K. Lindholm, V. Rautelin, P. Veikkolainen, Kerttu Muhonen, Olavi Järvelä ja Anna Mikkonen;

Suomen Paperiteollisuustyöntekijäin liiton Väinö R. Virtanen, Niilo Kärki ja Matti Kanerva (Eero Lilja);

Suomen Rakennustyöläisten liiton Kalle Salonen, Karl Silén, Fanni Nuormaa ja T. Paju (I. Laine, A. Mäkinen, M. Munter ja A. Nurmi); Suomen Työläisliiton Hugo Kulonen ja Eila Malmberg (Lempi Hurtta ja Martta Halme);

Suomen Muurarien liiton Kalle Aalto (Urho Kilpinen);

Suomen Metallityöväen liiton V. Liljeström, P. Laitio, U. Mäkinen, A. Vainio, Onni Närvenen, J. Kivi, E. Salonen ja Väinö Laitinen (E. Mansikka, A. Rantanen, T. J. Kuukkanen, V. Puska, A. Ahlfors, V. Viljanen, E. Turunen ja V. Savolainen);

Suomen Kunnantyöntekijäin liiton Rauha Ruohonen, S. Friberg ja A. Vuorio (E. Kulmala);

Suomen Elintarvetyöläisten liiton Anna Alho, Aili Sippola ja Nestor Kalso (Nils Söderholm, Reino Jokinen ja Petriina Silvennoinen);

Suomen Puutyöväen liiton Toivo Torvi, E. Mäenpää, Hj. Virtanen ja E. Peltonen (V. Puska ja A. Karppinen);

Suomen Rautatieläisten liiton Vilho Pulkkinen, Eero Kallio ja Juho Kaunisto (Yrjö Miettinen);

Suomen Kuljetustyöntekijäin liiton Lauri Vilenius, V. Suutari, Albert Oksanen ja Väinö Laine (Onni Rajala ja Toivo Vuorela);

Suomen Sosialidemokraattisen Sanomalehtimiesliiton Erkki Wiksten (K. A. Manninen);

Suomen Nahka-, Jalkine- ja Kuntityöväenliiton Johan Halme ja Eeva Kinnunen;

Suomen Vaatetustyöläisten liiton Elina Vuohio ja Tyyne Reinikka (Amalia Vasenius ja Johannes Koivistoinen);

Työväen Akatemian Toveriliiton Into Kallio;

Suomen Hotelli- ja Ravintolahenkilökunnan liiton Väinö Salmikari ja Yrjö Karisalmi (Vilho Tuomioja ja Armas Kuula);

Suomen Veturimiesten liiton Heikki A. Pyhälä (K. A. Lehtonen);

Suomen Lasi- ja Posliinityöväen liiton Pentti Sundell;

Suomen Kansan Demokraattisen liiton Niilo Väre, Maila Kujala, Anni Salminen, Martti Nieminen, Kerttu Suomalainen, Reino Sandell, Erkki Kumpulainen ja Leo Kaspio (Oiva Kalso, Irja Tiljander ja Jaakko Leino);

Suomen Naisten Demokraattisen liiton Lyyli Salminen, Aira Koskinen ja Anna-Liisa Lähteenoja (Selma Nieminen, Else Tirri ja Mirjam Tuominen);

Suomen Demokraattisen Nuorisoliiton Sakari Selin, Anna-Liisa

Malmberg, Veikko Heinonen, Markus Kainulainen ja Pauli Roos (Pirkko Nurminen ja Salle Koivistoinen);

Suomen Kommunistisen Puolueen Aino Kuosmanen, Kauko Heikkilä, Anna Ikonen, Mirjam Tiilikainen-Suvanto ja Hemming Lindholm (Kaarina Junttila, Aili Korpi, Toivo Aaltonen, Anna-Liisa Ranta ja Lydia Arppe);

Väinö Voionmaan säätiön Emmanuel Lammi;

Maa- ja sekatyöväen liiton Laura Hökkä, G. Laine ja Eino Vilhunen (Vilho Repo);

Suomen Merimies-Unionin Niilo Välläri ja Tauno Ahonen (Vilho Ahokki);

Sukeltajain liiton Mauno Sillfors;

Valtion viran- ja toimenhaltijain liiton Sylvester Saastamoinen;

Suomen Kiinteistötyöntekijäin liiton Arvo Siro;

Kristillisten Sosialidemokraattien liiton Kalle Hautamäki (Matti Laukkanen).

Liiton edustajisto kokoontui kertomusvuoden aikana kahdesti. Kevätkokous, joka samalla on liiton vuosikokous, oli toukokuun 31 p:nä ja syyskokous joulukuun 21 p:nä.

Vuosikokouksessa tehdyistä päätöksistä mainittakoon:

1) Hyväksyttiin liiton toimikunnan kertomus ja liiton sekä siihen liittyvä Työväen Kirjarenkaiden tilinpäätös kalenterivuodelta 1947 ja myönnettiin tilivelvollisille vastuuvapaus vuoden 1947 tileistä.

2) Hyväksyttiin toimikunnan laatima toimintasuunnitelma 1.6. 1948 alkavaksi työkaudeksi.

3) Liiton toimikuntaan ajaksi 1.6.1948—31.5.1950 valittiin Lyyli Takki, Sylvi-Kyllikki Kilpi ja Olavi Lindblom varsinaisiksi ja varalle Nestori Parkkari ja Toivo Salonen.

4) Liiton taloudenhoidon ja tilien tarkastajiksi vuodeksi 1948 valittiin Kulutusosuuskuntien Keskusliiton määräämä tarkastaja ja Fr. Sundqvist, varalle K. Puustinen.

5) TSL:n uusiksi jäsenjärjestöiksi hyväksyttiin S. Kiinteistötyöntekijäin liitto r.y. ja Kristillinen Sosialidemokraattien liitto.

6) Hyväksyttiin liiton toimikunnan tekemä ehdotus Työväen Taide-toimikunnan asettamisesta.

Syyskokouksessa tehdyistä päätöksistä mainittakoon:

1) Korotettiin jäsenmaksu vuoden 1949 alusta kahteen (2) markkaan jokaiselta jäsenjärjestön yksilöjäseneltä.

2) Hyväksyttiin toimikunnan laatima talousarvioehdotus vuodelle 1949.

3) TKR:n toimikunnan jäseniksi valittiin Janne Hakulinen, Otto Nuutinen, Antero Rinne, Marjatta Liiro, Mirjam Tiilikainen-Suvanto ja K. Liukonen.

4) Päätettiin toimikunnan tekemän kirjallisen ehdotuksen perusteella toimeenpanna liiton 30-vuotisjuhlavuotena 1949 tutkimus työväenliikkeen piirissä suoritettua valistus- ja sivistystyöstä ja TSL:n osuudesta siinä. Tarkoitusta varten asetettiin toimikunta.

III. Toimikunta, opintojohtokunta, toimisto ja opintoneuvojat.

Koko kertomusvuoden ajan kuuluivat liiton toimikuntaan *Yrjö Kallinen, Olavi Lindblom, Lyyli Takki, Sylvi-Kyllikki Kilpi, R. H. Oittinen, Aira Kohula ja V. Puskala* varsinaisina ja *Nestori Parkkari, Toivo Salonen, Tapio Manninen ja L. Junttila* varajäseninä. Toimikunnan puheenjohtajana on toiminut *Yrjö Kallinen* ja varapuheenjohtajina *R. H. Oittinen* ja *Nestori Parkkari* sekä sihteerinä liiton sihteeri *Arvi Hautamäki*. Liiton puheenjohtaja, molemmat varapuheenjohtajat sekä sihteeri ovat muodostaneet *johtajaoston*. Toimikunta on vuoden kuluessa pitänyt 9 kokousta ja toimikunnan jäsenet ovat käyneet niissä seuraavasti: Nestori Parkkari 9 kertaa, Lyyli Takki 8 kertaa, R. H. Oittinen 7 kertaa, V. Puskala 6 kertaa, Tapio Manninen 6 kertaa, L. Junttila 5 kertaa, Yrjö Kallinen 4 kertaa, S.-K. Kilpi 4 kertaa, Aira Kohula 4 kertaa, O. Lindblom 3 kertaa ja Toivo Salonen 2 kertaa.

Liiton *opintojohtokunnan*, joka toimikunnan valtuuttamana päättää liitolle myönnettyjen luento- ja opintokerhovarojen käytöstä ja opintotyön yleisestä järjestelystä, ovat muodostaneet liiton puheenjohtaja ja sihteerit.

Liiton sihteerinä, taloudenhoitajana ja toiminnan johtajana on kertomusvuoden ajan ollut *Arvi Hautamäki*. Liiton toimistosihteerinä on ollut *Oiva Valavaara* ja opintosihteerinä maisterit *Kaisa Salonen* ja *Annikki Saarela-Johansson*. Merimiesten Opintotoimikunnan sihteerinä on toiminut *Berndt E. Johansson*. Koko vuoden on osittain myös liiton palveluksessa ollut Helsingin Työväen Sivistystyöjärjestön sihteeri *Hannes Kasanen*.

Toimiston hoitajana ja kirjanpitäjänä on ollut kuluneena vuotena *Berita Nieminen*, toimistoapulaisina *Xenia Parvos, Irene Remes, Anneli Jalo* ja *Kirsti Kaukolampi*, nuorempana toimistoapulaisena *Anna-Liisa Virtanen*, harjoittelijoina *Eila Vehviläinen* ja *Pirkko Repo* sekä asiantuntijana 1.6.1948 lähtien *Terttu Manninen*.

Opintoneuvojina ovat toimineet *Paavo Niemi* (keskuspaikkana Haapamäki), *Olavi Lindberg* (keskuspaikkana Turku), *Eini Loukkola-Kosonen* (keskuspaikkana Oulu), *Kerttu Värn* (keskuspaikkana Rovaniemi) sekä *Anni Vallanti* koko vuoden ajan.

Toimistosta on kertomusvuoden aikana postitettu 17,407 (edellisenä vuonna 12,629) kirjettä, korttia ja ristisidettä sekä 168 (edellisenä

vuonna 173) eri lähetyksessä yhteensä 14,693 (edellisenä vuonna 16,370) kiertokirjettä tai niihin verrattavaa lähetystä.

Opintokerhoille valtionavustuksena jaettujen kirjälähetysten, joiden arvo lähetykskuluneen oli 370,600: — (237,287: —), lisäksi on toimisto välittänyt kirjoja yhteensä mk 589,762: 75 (446,462: 85) arvosta, joten kertomusvuoden aikana välitettyjen kirjojen yhteinen arvo on mk 960,362: 75 (683,749: 85).

IV. Merimiesten Opintotoimikunta.

Merimiesten Opintotoimikuntaan ovat kuluneena toimintakautena kuuluneet liiton edustajina pääsihteeri *Arvi Hautamäki* ja opintoneuvoja *Hannes Kasanen*, Merimies-Unionin puheenjohtaja *Niilo Välläri* ja toinen sihteeri *Tauno Ahonen*, SAK:sta *Runar Gustavsson* ja Folkets Bildningsförbundin edustajana sihteeri *Anna Bondestam*. Opintotoimikunnan puheenjohtajana on toiminut *Arvi Hautamäki* ja täyspalkkattuna sihteerinä *Berndt E. Johansson*. Toimikunta on pitänyt 6 kokousta.

Kertomuskaudella on laivoissa toiminut yhteensä 35 opintokerhoa, joissa yhteensä oli 341 opiskelijaa. Kerhoista on 29 opiskellut englannin kieltä ja 6 muita aineita.

Kesäkuun 8–20 päivinä opintotoimikunta yhdessä S. Merimies-Unionin kanssa järjesti opinto-ohjaajille ja laivanluottamusmiehille kurssit Siuntiossa. Kurssilla oli 16 osanottajaa, joista 4 skandinaavisista veljesjärjestöistä. Kurssilla oli 54 luentotuntia, osittain suomenosittain ruotsinkielistä. Lisäksi käytettiin 8 tuntia luentojen selostamiseen. Luennoitsijoina toimivat sihteeri B. Johansson, opintosihteeri *Annikki Saarela*, ylioppilas *K. Jalkio*, sihteeri *R. Gustavsson*, hallitusneuvos *Rudolf Beckman*, *Nils Mattson*, sihteeri *Arvi Hautamäki*, sihteeri *Tauno Ahonen*, taloudenhoitaja *Arvo Kangasmaa*, sihteeri *Gustav Tuomikoski*, puheenjohtaja *Niilo Välläri* ja toimitsija *Erkki Salomaa*. Luennoitsijoina esiintyivät myös ulkolaiset osanottajat, norjalaiset *Olof Karlin* ja *Einar Bergh* sekä ruotsalaiset *Gustav Bergman* ja *Sven Rohlin*.

Opintosihteeri B. Johansson on käynyt vastaavanlaisilla Svenska Sjöfolksförbundetin järjestämällä opinto-ohjaajakurssilla luennoimassa. Nämä kurssit pidettiin Lerunissa Härskogenin Friluftsgårdenissa.

Toimikunta on myös syys-joulukuun aikana järjestänyt merimiesten ammattitaitoa koskevia luentosarjoja Tampereella ja Turussa. Luennot olivat sekä suomen- että ruotsinkielisiä.

Merimiesten opintotyön tunnetuksi tekemiseksi on painatettu lentolehtinen ja valmistettiin suurehko mainosjuliste ammattitaitoa koskevista luentotilaisuuksista. Opintosihteeri on kutsunut muutamia ker-

toja sanoma- ja aikakauslehtien toimittajia tutustumaan laivakerhoihin ja selostanut merimiesten opintotoimintaa radiossa.

V. Työväen Taidetoimikunta.

TSL:n edustajiston kevätkokouksessa perustettiin TSL:n välittömään yhteyteen Työväen taidetoimikunta, jonka tarkoituksena on edistää kuvaamataiteiden harrastusta työväestön keskuudessa.

Toimikunnan puheenjohtajaksi kutsuttiin professori *Antero Rinne*, TSL:n edustajina ovat sihteeri *Arvi Hautamäki* ja maisteri *Kaisa Salonen*, Suomen Taiteilijaseuraa edustavat taiteilijat *Gösta Diehl*, *A. Tukiainen* ja *T. Tapiovaara*. Edustajiston valitsemina kuuluvat toimikuntaan lisäksi maisteri *Helvi Raatikainen*, sihteeri *Olavi Järvelä* sekä toimitsija *Erkki Roiha*. — Kertomusvuotena ei taidetoimikunnan työssä ole vielä päästy suunnitteluun pidemmälle.

VI. Paikalliset työväen sivistystyöjärjestöt.

Työväen Sivistysliiton alaisia paikallisia työväen sivistystyöjärjestöjä, joiden tarkoituksena on työskennellä paikkakuntansa ja sen lähiympäristön työväen itseopiskelun ja muun sivistystoiminnan elvyttämiseksi ja järjestämiseksi yksissä toimin liiton kanssa on kertomusvuoden aikana ollut toiminnassa Forssassa, Hausjärvellä, Helsingissä, Helsingin maalaiskunnassa (keskuksena Tikkurila), Hyvinkäällä, Hämeenlinnassa (toimialueeseen kuuluvat lisäksi Hämeenlinnan mlk., Vanaja, Hattula, Tyrväntö), Iisalmessa (myös mlk.), Ikaalisessa, Janakkalassa (keskuksena Turenki), Joensuussa (ja Pielisensuussa), Jyväskylässä, Jämsässä (Jämsänkoskella), Kainuussa (keskuksena Kajaani), Kalajokilaaksossa (keskuksena Ylivieska), Kankaanpäässä, Keikyässä, Kemissä, Kerimäellä, Keuruulla, Kiuruvedellä, Kokkolassa, Konnevedellä, Kotkassa (Kymi), Kuopiossa (myös mlk.), Kuusankoskella, Kyröskoskella, Lahdessa, Lappeenrannassa, Lauritsalassa, Lohjalla, (myös mlk.), Loimaalla, Mikkelissä, Nokialla, Oulussa (myös eräät ympäristökunnat), Paraisissa, Perniössä, Pihlajavedellä, Porissa (myös mlk., Ulvila, Nakkila), Punkalaitumella, Raumalla (myös mlk.), Rautalammilla, Riihimäellä, Ruovedellä, Salossa, Savonlinnassa (Sääminki), Seinäjoella, Tampereella, Teiskossa, Turussa, Uusikaupungissa, Vammalassa (myös Tyrvää), Varkaudessa, Vihdissä, Viitasaaressa, Virroilla, Ylä-Vuoksenlaaksossa (Imatran kauppala) ja Äänekoskella.

Vuoden lopussa oli sivistystyöjärjestöjä 57.

Työväen sivistystyöjärjestöjen edustajain koko maata käsittävä

neuvottelukokous pidettiin TSL:n toimesta Keuruulla maaliskuun 26 ja 27 päivinä. Kokouksessa oli edustettuina 21 sivistystyöjärjestöä.

Nämä järjestöt ovat paikallisten työväenjärjestöjen ja opintokerhojen valitsemien edustajien muodostamia keskuselimä ja ne kantavat toimintansa rahoittamiseksi sääntömääräistä jäsenmaksua niihin liittyneiltä järjestöiltä. Tämän lisäksi ovat jotkut niistä saaneet käytettäväkseen kunnallisia apurahoja.

VII. Liiton saamat avustukset, jäsenverot ja muut tulot.

Liiton yleisiin menoihin vapaasti käytettäväksi myönnetty valtionavustus oli vuonna 1948 mk 1,925,000: —. Jäsenjärjestöjen suorittamia jäsenmaksuja kertyi yhteensä mk 1,839,720: 75. Tämän ohella liitolla oli käytettävänä yhteensä mk 616,181: 15 kirjallisuuden välittämisestä, kirjeopistosta ja sijoituksista kertyneitä varoja.

Määrättyihin tarkoituksiin liiton käytettäväksi myönnettyjä varoja sai liitto kertomusvuoden aikana seuraavat määrät: valtion kansansivistyslautakunnan myöntämänä mk 1,101,000: — opintokerhotoimintaa varten ja 225,000: — kansantajuista tieteellistä luentotoimintaa varten, Suomen Huollon varoista 600,000: — ja valtakunnan syrjäseuduilla suoritettavaa sivistystyötä varten varatuista valtionvaroista mk 150,000: —. Ent. Karjalan Kannaksen rahastosta mk 40,000: — kannakselaisten keskuudessa tehtävää opinnollista työtä varten, Längmannin rahaston varoista mk 15,000: — kirjeopistoa varten, Suomen Kulttuurirahaston varoista mk 100,000: — opinto-ohjaajakurssien apurahoja varten, kauppa- ja teollisuusministeriön ns. lästirahastosta mk 300,000: — merimiesten opintotoiminnan järjestämiseksi ja tukemiseksi sekä sosiaaliministeriöltä mk 50,000: — raittustoiminnan edistämiseksi merimiesten keskuudessa.

VIII. Luentotoiminta.

1. Luentovarojen käyttö.

Valtion tulo- ja menoarvioon vuodeksi 1948 kansantajuista tieteellistä luentotoimintaa varten otetusta 750,000 markan määrärahasta myönnettiin Työväen Sivistysliiton välityksellä käytettäväksi 225,000 markkaa eli 30 %. Korvauksia myönnettiin kaikkiaan 54 kurssilla pidetyistä 233 luennosta mk 179,100: — ja matkakuluista mk 45,603: — eli yhteensä mk 224,703: —. Luentopalkkio on ollut 750—1,000 markkaa. Menot luentoa kohden ovat olleet

keskimäärin 964: 38. Kuulijoita luennoilla oli yhteensä 10,951 ja keskimäärin luentoa kohden 47 henkeä.

2. Luentojen jakautuminen lääneittäin.

Laäni	Kurssien luku	Luentojen luku	Luentoja kurssia kohden	Kuulijoita kaikkiaan	luentoa kohden
Uudenmaan	11	65	5.9	2,285	35.1
Turun ja Porin	17	60	3.5	2,769	46.1
Hämeen	10	28	2.8	1,613	54.0
Kymen	2	6	3.0	182	30.3
Mikkelin	—	—	—	—	—
Kuopion	3	12	4.0	396	33.0
Vaasan	7	41	5.8	3,046	74.2
Oulun	4	21	5.2	660	31.4
Lapin	—	—	—	—	—
Koko maa	54	233	4.3	10,951	47.0

3. Avustusten jakautuminen lääneittäin.

Laäni	Luento-palkkio	Matka-kulut	Kaikkiaan	Luentoa kohden	Kuulijaa kohden
Uudenmaan	49,950: —	4,150: —	54,100: —	832: 30	23: 67
Turun ja Po- rin	46,350: —	8,271: —	54,621: —	910: 35	19: 73
Hämeen	22,300: —	7,622: —	29,922: —	1,068: 64	18: 53
Kymen	4,400: —	2,890: —	7,290: —	1,215: —	40: 05
Mikkelin	—: —	—: —	—: —	—: —	—: —
Kuopion	8,600: —	—: —	8,600: —	716: 66	21: 71
Vaasan	32,150: —	17,950: —	50,100: —	1 221: 95	16: 44
Oulun	15,350: —	4,720: —	20,070: —	955: 71	30: 42
Lapin	—: —	—: —	—: —	—: —	—: —
Koko maa	179,100: —	45,603: —	224,703: —	964: 38	20: 51

Luentopalkkiot luentoa kohden koko maassa mk 768: 66
Matkakulut „ „ „ „ „ 195: 72

4. Luentojen aiheet.

Sielutiede, kasvatus ja itsekasvatus	43
Sosialismi ja työväenliikkeen historia	40
Taloustiede ja sosiaalipolitiikka	33

Yhteiskunnallinen tieto ja kasvatus	23
Kansansivistystyö	16
Yhdistyslainsäädäntö	13
Annamattiyhdistysliike ja yhteiskunta	13
Suullinen esitystaito	11
Valtio-opilliset kysymykset	9
Kunnallistieto	7
Musiikki, taide ja kulttuuri	6
Naisliike	4
Kirjallisuus ja estetiikka	3
Raatiuskysymykset	2
Historia	2
Ajankohtaiset taloudelliset kysymykset	2
Muita aiheita	6
Yhteensä 233 luentoa	

5. Luennoitsijat.

Saarela, Annikki, fil. maisteri	22 luentoa
Lehtokoski, Aino, kansanedustaja	21 »
Salonen, Kaisa, fil. maisteri	17 »
Paasivirta, Juhani, fil. tohtori	14 »
Hautamäki, Arvi, toiminnanjohtaja	13 »
Valavaara, Oiva, toimistos sihteeri	10 »
Hyvönen, Antti, opettaja	9 »
Väre, Urho, toimitsija	9 »
Peltonen, Onni, opiskelija	6 »
Mod, Aksel, opettaja	6 »
Ahlholm, T. P., insinööri	6 »
Nevalainen, Eino, opettaja	5 »
Nevalainen, Anna, fil. maisteri	4 »
Vainikainen, Veikko, kauppalans sihteeri	4 »
Sjögren, Sven, fil. maisteri	4 »
Niemi, Paavo, opintoneuvoja	4 »
Kemppinen, Ivar, fil. maisteri	4 »
Saarnio, Uuno, fil. tohtori	4 »
Loukkola, Eini, opintoneuvoja	4 »
Seppälä, Ester, kirjastovirkailija	4 »
Saarin, Yrjö, sihteeri	4 »
Vallanti, Anni, opintoneuvoja	4 »
Järvinen, O. U., työväenopiston johtaja	4 »
Aattela, Hugo, sihteeri	3 »
Savutie-Myrsky, Maija, fil. maisteri	3 »

Ahde, Väinö, isännöitsijä	2 luentoa
Vallénus, Holger, toimitsija	2 »
Suominen, PaaVo, toimitsija	2 »
Jokinen, Urho, sihteeri	2 »
Lehtovaara, Arvo, professori	2 »
Rinne, Antero, professori	2 »
Rissanen, Marja-Liisa, opettaja	2 »
Pääkkönen, Pentti, näyttelijä	2 »
Lastu, Antti, opettaja	2 »
Fränti, Eeva, rouva	2 »
Peiramo, Helmi, rouva	2 »
Mohell, Erkki, pastori	2 »
Sainio, Terttu, järjestösihteeri	2 »
Karvinen, Anu, toimittaja	2 »
Hiilelä, Kaisa, kansanedustaja	2 »
Salmela-Järvinen, Martta, kansanedustaja	2 »
Leivo-Larsson, Tyyne, ministeri	2 »
Liukkonen, Väinö, fil. maisteri	2 »
Voionmaa, Jouko, fil. maisteri	2 »
Kolula, Aira, fil. maisteri	2 »
Kaspio, Leo, opintosihteeri	2 »
Kanerva, Veikko, tuomari	2 »
Pakkala, Samuli, kirjastonhoitaja	1 »

Yhteensä 233 luentoa

IX. Opintokerhotoiminta.

1. TSL:n opintokerhot työ kautena 1947—1948.

Kaikkiaan ilmoittautui työkauden 1/6 1947—31/5 1948 välisenä aikana 910 (ed. työkauden 1,002) pääkerhoa, joissa yhteensä oli 1,073 (1,175) opintoryhmää ja niissä yhteensä 17,387 (20,101) opiskelijaa. Jäsenistä oli 60.9 % (60.1 %) miehiä ja 39.1 % (39.9 %) naisia. Opiskeluryhmien keskimääräinen jäsenluku oli 16.1, josta miehiä 9.8 ja naisia 6.3.

Eri läänien kesken jakautuvat opiskeluryhmät ja niissä opiskelleet seuraavasti:

Lääni	Kerhoja		Michiä	Jäseniä	
	Pääkerh.	Opintoryhm.		Naisia	Yhteensä
Uudenmaan ...	160	193	2,075	1,396	3,471
Turun ja Porin	170	189	1,945	923	2,868
Hämeen	164	202	2,157	1,477	3,634

Lääni	Kerhoja		Jäseniä		
	Paakerh.	Opintoryhm.	Miehiä	Naisia	Yhteensä
Kymen	62	68	513	536	1,049
Mikkelin	32	37	346	278	624
Kuopion	124	136	1,320	778	2,098
Vaasan	121	154	1,298	871	2,169
Oulun	59	63	673	411	1,084
Lapin	18	31	220	170	390
Koko maa	910	1,073	10,547	6,840	17,387

Maaseudun ja kaupunkien ym. asutuskeskusten osuutta toisiinsa verrattaessa havaitaan, että jos edellämainitut opintoryhmät jaetaan kahteen osaan siten, että toiseen tulevat varsinaisella maaseudulla ja toiseen kaupungeissa, kauppaloissa, taajaväkisissä yhdyskunnissa ja tehdaskylissä sekä niihin verrattavissa asutuskeskuksissa toimivat opintokerhot, niin varsinaisella maaseudulla toimi 546 (560) opintoryhmää eli 50.8 % (47.6 %), joissa oli 8,158 (8,885) jäsentä eli 47.4 % (44.2 %) jäsenistä ja kaupungeissa ym. oli 527 (615) ryhmää eli 49.2 % (52.4 %), joissa oli 9,229 (11,216) jäsentä eli 52.6 % (55.8 %) jäsenistä.

Eri läänien kesken jakautuivat maaseudulla ja kaupungeissa ym. taajaväkisissä yhdyskunnissa toimivat opiskeluryhmät ja niiden jäsenet seuraavasti:

Lääni	Maaseudulla toimi			Kaupungeissa ym. toimi		
	Ryhmä	%	Jäseniä %	Ryhmä	%	Jäseniä %
Uudenmaan	31	16.0	14.9	162	84.0	85.1
Turun ja Porin	73	38.7	32.9	116	61.3	67.1
Hämeen	91	45.0	39.1	111	55.0	60.9
Kymen	46	67.6	68.5	22	32.4	31.5
Mikkelin	21	56.7	55.9	16	43.3	44.1
Kuopion	108	78.6	81.0	28	21.4	19.0
Vaasan	110	71.4	73.4	44	28.6	26.6
Oulun	47	74.7	72.9	16	25.3	27.1
Lapin	19	61.3	70.3	12	38.7	29.7
Koko maa	546	50.9	46.7	527	49.1	53.3

Näiden järjestöjen mukaan jaoteltuina, joiden alaisina tai yhteydessä opintokerhot toimivat jakautuivat edellämainitut opiskeluryhmät seuraavasti:

	Opintoryhmiä		Jäseniä		
	1946-47	1947-48	Miehiä	Naisia	Yhteensä
SKP:n osastojen	282	267	3,520	1,480	5,000
Sd. työväenyhdistyst.	202	190	1,682	1,021	2,703
Ammattiosastojen	213	178	1,797	879	2,676
SKDL:n osastojen	165	139	1,489	876	2,365
Sd. nuoriso-osastojen ..	67	81	668	611	1,279
Sd. naisyhdistysten	39	51	—	760	760
Demokr. nuor.-os.	55	50	420	384	804
Demokr. naisyhdist.	18	18	—	281	281
Sivistystyöjärjest.	—	18	112	88	200
V.- ja U-seurojen	15	16	154	121	275
SNS- osastojen	31	14	107	43	150
Pienviljelijä. os.	25	14	161	61	222
Sd. raittiusosastojen ..	4	5	52	51	103
Merim. opintotoimik.*) ..	—	16	200	—	200
Muiden järjestöjen	18	8	104	83	187
Itsenäisiä	41	8	81	101	182
Koko maa	1,175	1,073	10,547	6,840	17,387

Opintokerhojen ainevalinta kolmena viimeksikuluneena toimintakautena ilmenee seuraavasta asetelmasta, jossa järjestyksen määrääjäksi on otettu työkausi 1947—48:

	1945-46	1946-47	1947-48
Sosialismia ja työväenliikettä	262	236	270
Kunnallistietoa	305	236	125
Järjestötehtäviä	235	224	97
Kaunokirjallisuutta ja kirjallisuuden historiaa	66	64	83
Ammattiyhdistystietoa	31	23	65
Yhteiskuntaoppia	30	64	48
Suullista esitystaitoa	69	45	47
Näyttämötaitoa ja juhlatointia ..	15	26	42
Valtiotietoa, valtiollista historiaa ja kansainvälisiä kysym.	15	26	37
Sielutiedettä, siveysoppia, kasvatusta ja itsekasvatusta	10	15	22
Taloustiedettä ja sosiaalipolit.	21	24	21
Maa- ja talonpoikauskysymystä	—	38	20

*) Nämä kerhot on sijoitettu läänitilastoon varustamojen kotipaikan mukaan.

	1945-46	1946-47	1947-48
Suomenkieltä	20	16	20
Englanninkieltä	—	—	17
Ruotsinkieltä	10	14	16
Kotitaloutta	6	8	16
Kirjanpitoa	25	12	11
Maatalousaineita	8	2	11
Talousmaantiedettä	8	8	10
Venäjänkieltä	5	8	9
Laskentaa ja mittausoppia	4	3	7
Esperantoa	6	4	6
Terveysoppia	4	5	3
Luonnontieteitä	8	1	3
Muita aineita	3	34	18
Yleisohjelmaisia	30	39	49
Yhteensä	1,205	1,175	1,073

2. Opintokerhoille jaetut valtionavustukset 1948.

Valtionavustuksen jaossa 1948 jaettiin kirjoina annettua avustusta kaikkiaan 574 opintoryhmälle yhteensä mk 370,600: —, ollen avustus 450 ryhmälle 700: —, 60 ryhmälle 500: — ja 64 ryhmälle 400: —. Edellisenä vuonna jaettiin kaikkiaan 641 opintoryhmälle yhteensä 237,287: —. Valtionavustusta hakieissaan ilmoittivat edellämaminitut opintoryhmät ainoana tai pääaineenaan ryhtyvänsä opintokautena 1948 —49 opiskelemaan seuraavia aineita:

Sosialismia ja työväenliikettä	111
Yhteiskuntaoppia	85
Suullista esitystaitoa, näyttämötaidetta ja juhlakulttuuria	64
Kannokirjallisuutta ja kirj. historiaa	61
Järjestötehtäviä	55
Taloustiedettä ja sosiaalipolitiikkaa	46
Kunnallistietoa	39
Ammattiyhdistystietoa	18
Valtiotietoa, valtiollista historiaa, kansainvälisiä kysymyksiä	12
Sielutiedettä	12
Vieraita kielä	11
Kirjanpitoa	9
Keskustelukerhoja	8
Esperantoa	5

Kotitaloutta	4
Suomenkieltä	4
Maataloutta	3
Maantiedettä	3
Musiikkioppia	2
Laskentaa	2
Historiaa	1
Kansantänhuja	1
Yleisohjelmaisia	18

Yhteensä 574 ryhmää

Lääneittäin jakautuivat valtionapukerhot seuraavasti:

Uudenmaan lääni	125
Turun ja Porin lääni	123
Hämeen lääni	116
Kymen lääni	34
Mikkelin lääni	13
Kuopion lääni	57
Vaasan lääni	73
Oulun lääni	19
Lapin lääni	14

Yhteensä 574 ryhmää

Järjestöittäin jakautuivat valtionapukerhot seuraavasti:

SKP:n osastojen	195
Sos.-dem. työväenyhdistysten	78
Ammattiosastojen	77
SKDL:n osastojen	54
Sos.-dem. nuoris-osastojen	36
Sos.-dem. naisyhdistysten	35
Demokraattisten naisyhdistysten	19
Demokraattisten nuor. osastojen	12
Pienviljelijäosastojen	5
Demokraattisten pioneerien	5
SNS- osastojen	4
V.-ja U.-seurojen	4
Sos.-dem. raittiusosastojen	4
Itsenäiset kerhot	9
Muiden järjestöjen	37

Yhteensä 574 ryhmää

3. Kurssitoiminta.

Kertomusvuoden aikana on järjestetty seuraavat kurssit:

1. Erikois- ja keskuskurssit.

Kurssit	Paikka	Aika	Osan- ottajia	Luento- ja opast.t.	Ohjaaja
Kirjanpidon opettajakurssit	Tervalaampi	7--14.3	18	42	Lahja Simonen
Merimiesten luottamus- mies- ja op.ohj.kurssit*)	Siuntio	8--20.6	16	108	B. Johansson
Op.ohj.kurssit yhdessä SAK:n kanssa	Kiljava	19--29.7	46	53	O. Lindberg
Op.ohj. kurssit yhdessä SAK:n kanssa	Kiljava	5--14.8	31	56	O. Järvelä
Op.ohj. jatkokurssit	Turku, Ruissalo	1--7. 8	15	33	P. Niemi
Valtio-opin ja tv.l. hist:n op.ohj.kurssit	Kaunianen	5--17.9	21	56	E. Loukkola
6 kurssit		yhteensä	147	348	A. Saarela-Johansson O. Valavaara

2. Aluekurssit — TSL ja sivistystyöjärjestöt.

Ohjelmakultt. kurssit	Oulu	22--29.2	29	48	Kerttu Varn
Opinto-ohjaajakurssit	Turku, Ruissalo	25--31.7	8	30	O. Lindberg
Yleiset opinto-ohj. kurssit	Iisalmi	21--27.11	19	39	E. Loukkola
Yleiset opinto-ohj. kurssit	Helsinki	17--24.10	18	44	H. Kasanen
4 kurssit		yhteensä	74	161	

3. Paikalliskurssit — TSL — amm. paikallisjärjestöt.

Ammattiyhd.tied. opinto- ohj. kurssit	Kokkola	8--14.2	52	21	Paavo Niemi
— — —	Vaasa	15--22.2	63	20	»
— — —	Varkaus	29.2--7.3	83	21	»
— — —	Kuopio	7--14.3	36	22	»
4 kurssit		yhteensä	234	84	

*) Kurssit olivat kaksikieliset.

4. Paikalliskurssit — sivistystyöjärjestöt:

Kurssit	Paikka	Aika	Osan- ottajia	Luento- ja opast.t.	Ohjaaja
Puheenjohtajakurssit	Helsinki	12--16.1	52	8	Hannes Kasanen
Sihteerien kurssit	Helsinki	19--22.1	43	8	Hannes Kasanen
Opintopäivä (Porin stj.)	Ulvila	25.1.	40	4	Arvi Kontula
Taloudenhoitajain kurssit	Helsinki	26--29.1	43	8	Hannes Kasanen
Opinto-ohj. iltakurssit	Forssa	1--5.2	21	25	Olavi Lindberg
Juhlien järjest. iltakurssit	Helsinki	9--13.2	32	10	Anni Vallanti
Opintopäivät	Sysmä, Liikola	15--16.2	18	8	Anni Vallanti
Opintopäivät	Sysmä, Nikkaroinen	19--21.2	20	6	Anni Vallanti
Opintopäivät	Sysmä, Nuoramoinen	23.2	15	3	Anni Vallanti
Opinto-ohj. iltakurssit	Uusikaupunki	15--20.2	18	25	Olavi Lindberg
Kirjanpidon iltakurssit	Pori	helmik.	30	30	Arvi Kontula
Opintopäivä	Nakkila	22.2	25	4	Arvi Kontula
Järj.tehtäv. iltakurssit	Heinola	25.2--1.3	14	18	Anni Vallanti
Opinto-ohj. kurssit	Helsinki	2--12.3	10	8	H. Kasanen
Järj.tehtäv. iltakurssit	Pori	7--12.3	15	25	O. Lindberg
Opintopäivät	Kankaanpää	15--17.3	25	6	O. Lindberg
Kunn.tiedon iltakurssit	Tainionkoski	4--11.4	19	22	P. Niemi
Opintopäivät	Hyvinkää	19.4.	15	6	H. Kasanen
— — —	Nuoksio	22 ja 29.4	15	12	H. Kasanen
— — —	Hiki, Puotinkylä	4 ja 11.5	12	7	H. Kasanen
Ammattiyhd. ja op.ohj. kurssit	Pori	20--26.9	14	23	O. Lindberg
Opinto-ohj. iltakurssit	Helsinki	27.9--8.10	19	16	H. Kasanen
Juhlakultt:n iltak.	Turku	26.9--2.10	18	70	Anni Vallanti
Opinto-ohj. iltak.	Forssa	11--17.10	18	11	O. Lindberg
— — —	Kuopio	17--22.10	12	9	E. Loukkola
— — —	Pori	24--28.10	18	14	O. Lindberg
Järj.tehtävien iltakurssit	Tainionkoski	24--31.10.	18	20	E. Korhonen
Puheenjoht. kurssit	Kemi	1--4.11	12	32	H. Uksila
Amm.yhd.tiedon op.ohj. kurssit	Salo	2--9.11	12	12	O. Lindberg
Juhlakultt:n iltak.	Tampere	1--6.11	10	32	Matti Lahti
— — —	Lappi-ranta	8--14.11	6	16	Anni Vallanti
Järj.tehtävien iltakurssit	Malmi	8--16.11	10	27	H. Kasanen
Sihteerien kurssit	Kemi	8--11.11	12	17	H. Uksila
Rah.hoitajien kurssit	Kemi	15--18.11	12	15	Heimo Uksila

Kurssit	Paikka	Aika	Luento- Osan- ottajia	ja opast t.	Ohjaaja
Järj.tehtäv. iltakurssit	Äänekoski	14 -19.11	14	20	Paavo Niemi
---	Rekola	9 -19.11	6 (Kurss. kesk.)		H. Kasanen
---	Jyväskylä	14 -28.11	14	10	Paavo Koskensilta
Opinto-ohj. kurssit	Rautalampi	21 -28.11	40	11	Niilo Setälä
Opintopäivät	Kuusankoski	28.11	3	12	H. Kasanen
Opinto-ohj. iltakurssit	Korso	22 -26.11	9	24	H. Kasanen
40 kurssit		yhteensä	759	634	

5. Lomakurssit.

Pohjoismaiset lomakurssit Suomi - Aulanko 21 -30.8 28 12 A. Saarela-Johansson

Kaikkiaan pidettiin 55 kurssit, joissa yhteensä oli 1.242 osanottajaa. Kurseilla pidettiin yhteensä 1.239 luento- ja opastustuntia.

4. Liiton toimihenkilöiden luennot ja matkat.

TSL:n toimihenkilöt ovat luennoineet liiton ja sen eri jäsenjärjestöjen kurseilla ja eri tilaisuuksissa seuraavasti:

	tuntia
Toimistosihtööri Oiva Valavaara	
opintotoiminta	52
yhdistystoiminta	30
Opintosihtööri Kaisa Salonen	
kasvatusoppi, psykologia	173
opintotyö	40
Opintosihtööri Annikki Saarela-Johansson	
sosiaalipolitiikka	107
opintotyö	50
Opintoneuvoja Hannes Kasanen	
sosialismi, työväenliikk. historia	77
opintotyö	57
järjestötehtävät	43
Opintoneuvoja Paavo Niemi	
opintotyö	72
järjestötehtävät	50
Opintoneuvoja Anni Vallanti	
ohjelmakulttuuri	110
järjestötehtävät	67
opintotyö	63

Opintoneuvoja Eini Loukkola-Kosonen	
opintotyö	97
järjestötehtävät	79
Opintoneuvoja Olavi Lindberg	
opintotyö	98
järjestötehtävät	100
Opintoneuvoja Kerttu Värn	
opintotyö	43
järjestötehtävät	20
	Yhteensä 1.428

Tilastossa esiintyvien luento- ja opastustuntien lisäksi ovat *opintoneuvojat* suorittaneet työssään lukuisia kerhokäyntejä ja neuvontaa, mikä onkin muodostanut heidän toimintansa varsinaisen sisällön.

Matkat:

Toimistosihtööri Oiva Valavaara	21	matkaa, yht.	43	matkapäivää
Opintosihtööri Kaisa Salonen	28	»	»	67
Opintosihtööri Annikki Saarela-Johansson	30	»	»	72
Opintoneuv. Hannes Kasanen	14	»	»	21
» Paavo Niemi	42	»	»	146
» Anni Vallanti	24	»	»	125
» Eini Loukkola-Kosonen	17	»	»	112
» Olavi Lindberg	34	»	»	177
» Kerttu Värn	26	»	»	129

Yhteensä 236 matkaa, yht. 892 matkapäivää

X. Kirjeopisto.

Kirjeopistossa opiskeli v. 1948 4,357 (v. 1947 4,713) yksinopiskelijaa ja 455 (462) opintokerhoa, joissa yhteensä oli jäseniä 4,066 (4,557), joten kirjeopiston johdolla opiskelevia on ollut kaikkiaan 8,423 (9,270).

Yksinopiskelijoista on 895 opiskellut työmaaluottamusmiesten tehtäviä, 636 SAK:n kesäkoulun kirjeellistä emakkovalmennuskurssia, 488 Metallityöväen liiton järjestötehtäviä, 413 Maa- ja sekatyöväenliiton kirjeellistä valmistuskurssia, 353 Sirola-opiston kirjeellistä valmistuskurssia, 210 kirjanpitoa, 192 SAK:n opinto-ohjaajain kurssien valmistuskurssia, 143 suomenkieltä, 120 Työväen Akatemian kirjeellistä valmistuskurssia, 106 opinto-ohjaajan tehtäviä,

90 järjestötehtäviä, 87 ammattiyhdistystietoa, 71 ruotsinkielistä, 53 demokraattisten nuorten peruskurssia, 53 kunnallistietoa, 53 suullista esitystaitoa, 48 sosialismin perusteita, 47 varhaisnuorten ohjaajain kirjekurssia, 44 laskentaa, 34 englanninkielistä, 31 työläinsäädäntöä, 27 tuotantokomitea-kirjekurssia, 24 sosialidemokraattista ohjelmaa, 24 materialistisen historiankäsityksen alkeita, 18 sanomalehtien kirjeenvaihtoa, 17 psykologiaa, 11 asiakirjojen laatimista, 11 Suomen valtiosäädäntöä, 11 venäjänkieltä, 9 kansantaloutta, 8 esperantoa, 7 kauppatyölainsäädäntöä, 7 SLTL:n jäsenmaksurahastajan kirjekurssia, 6 SKDL:n ohjelmaa, 5 sähkötekniikkaa, 2 liikealan ammattiopintoja, 1 Työn Nuorten peruskurssia, 1 sosialidemokraattisten naisten ohjelmaa ja 1 rautatieläisten kirjekurssia.

Opintokerhoista on 87 (opiskelijoita 724) opiskellut järjestötehtäviä, 69 kunnallistietoa (opiskelijoita 710), 35 ammattiyhdistystietoa (opiskelijoita 293), 35 SKDL:n ohjelmaa (opiskelijoita 273), 35 suullista esitystaitoa (opiskelijoita 286), 26 kirjanpitoa (opiskelijoita 242), 23 opinto-ohjaajan tehtäviä (opiskelijoita 210), 20 sosialismin perusteita (opiskelijoita 190), 16 työläinsäädäntöä (opiskelijoita 130), 16 varhaisnuorten ohjaajien kirjekurssia (opiskelijoita 145), suomenkieltä 15 (opiskelijoita 151), demokraattisten nuorten peruskurssia 15 (opiskelijoita 145), ruotsinkielistä 13 (opiskelijoita 121), sosialidemokraattista ohjelmaa 12 (opiskelijoita 107), laskentaa 6 (opiskelijoita 48), materialistisen historiankäsityksen alkeita 5 (opiskelijoita 35), esperantoa 4 (opiskelijoita 37), kansantaloutta 4 (opiskelijoita 40), kodinhoitoa 3 (opiskelijoita 29), tuotantokomitea-kirjekurssia 3 (opiskelijoita 21), Työn Nuorten peruskurssia 3 (opiskelijoita 25), maanviljelysoppia 2 (opiskelijoita 20), Työväen Akatemian kirjeellistä valmistuskurssia 2 (opiskelijoita 24), mittausoppia 1 (opiskelijoita 7), englantia 1 (opiskelijoita 12), venäjänkieltä 1 (opiskelijoita 11), psykologiaa 1 (opiskelijoita 9), liikealan ammattiopintoja 1 (opiskelijoita 7), rautatieläisten kirjekurssia 1 (opiskelijoita 14).

Kuluneen vuoden aikana ilmoittautui 3,144 (v. 1947 3,702) uutta yksityistä opiskelijaa ja 163 (v. 1947 236) opintokerhoa kirjeopistoon. Kirjekurssinsa loppuun suoritti 1,057 (v. 1947 891) yksityistä opiskelijaa ja 63 (v. 1947 63) opintokerhoa, joissa oli opiskelijoita 619. Opintonsa loppuun saattaneiden oppilaiden lukumäärä oli yhteensä 1,676 (v. 1947 1,434).

XI. Julkaisutoiminta.

1. Työläisopiskelija.

Liiton äänenkannattaja Työläisopiskelija ilmestyi v. 1948 säännöllisesti kerran kuukaudessa, paitsi kesä-, heinä- ja elokuussa, yhteensä 9 numeroa, joissa kaikkiaan oli 220 (v. 1947 236) sivua. Lehden pai-

nos on ollut keskimäärin 5,000 kpl (v. 1947 5,500 kpl). Vapaakappaleina on lehteä jaettu liiton edustajiston ja toimikunnan jäsenille ja jäsenjärjestöjen toimistoihin yhteensä 522 vuosikertaa ja liiton jäsenjärjestöjen perusjärjestöilleen alennettuun hintaan tilaamana 1,876 (v. 1947 1,852) vuosikertaa, minkä ohessa lehti on tarjottu sitä haluavien tilattavaksi 150 mk:n hinnasta vuosikerta, ollen näitä tilauksia syyskaudella 1,864 (v. 1947 2,170).

Painatuskustannuksien sekä muiden lehden kustannuksien jatkuvan kohoamisen vuoksi on lehdestä koitunut liitolle mk 306,436: 80 tappio.

2. Työväen Kirjarengas.

TKR:n toimikuntaan ovat TSL:n edustajiston valitsemina kuuluneet:

Janne Hakulinen, Otto Nuutinen, Antero Rinne, Pentti Lahti, Veikko Vainikainen ja Marjatta Liro sekä TSL:n toimikunnan valitsemina Oiva Valavaara, Otto Varhia ja Meeri Kalavainen. Toimikunnan puheenjohtajana on toiminut Janne Hakulinen ja sihteerinä Oiva Valavaara.

TKR:n työvaliokuntaan ovat kuuluneet toimikunnan puheenjohtaja Janne Hakulinen, varapuheenjohtaja Veikko Vainikainen, Otto Varhia ja sihteerinä Oiva Valavaara.

Tammikuun 1 p:nä 1948 oli TKR:n jäsenmäärä 3,262. Vuoden kuluessa on liittynyt 106 jäsentä ja kirjoista on poistettu 697 jäsentä, joten jäsenmäärä joulukuun 31 p:nä 1948 oli 2,671.

Tammikuun 1 p:nä 1948 oli TKR:llä 138 toimivaa asiamiestä. Vuoden aikana on ilmoittautunut 3 uutta asiamiestä ja asiamiestoimestaan on luopunut 39 asiamiestä. Toimivien asiamiesten luku v. 1948 lopussa oli 102.

Vuoden kuluessa on julkaistu seuraavat uudet kirjat:

1. *Into Kallio: Takaisin elämään*, romaani. 184 siv. Kirja on ilmestynyt KOY Tammen kustantamana ja TKR on ottanut painoksesta 2,500 kpl. renkaan jäsenille jaettavaksi. Hinta jäsenille sid. 200: —. Kirjakauppahinta sid. 250: —.

2. *Vihtori Huhta: Kaskuja työväenliikkeen laipaleelta*. 182 siv. Kuvitettu. Painos 3,300 kpl sid. ja 200 kpl nid. Hinta jäsenille sid. 210: —. Kirjakauppahinta sid. 300: —.

Näiden kirjojen lisäksi on TKR jakanut jäsenilleen alennettuun hintaan kirjoja Oittinen: *Työväenkysymys ja työväenliike Suomessa* sekä Railo: *Marxin taloudelliset opit*. Kirjojen kustantaja on KOY Tammi.

Huomattavimpina kirjain välittäjinä kirjakauppoihin ovat toimineet: Helsingin Työväen Kirjakauppa, Kansankulttuuri o/y ja

Kirjavälitys o/y välityspalkkion ollessa 44 % kirjakauppahinnasta. Kirjoja on myös jonkin verran välittömästi myyty TKR:n toimesta kirjakauppoihin ja alennus on ollut tällöin 25—35 %.

Mainostustarkoituksessa on TKR:n julkaisutoiminnasta annettu lehtiin jonkin verran ilmoituksia, uutisia ja haastatteluja. Pääasiassa ovat TSL:n toimihenkilöt esitelleet kirjarengasta muun toimintansa ohessa.

3. Opaskirjaset ja mainoslehtiset.

Kertomusvuoden aikana on kirjeopiston esittelylehtisestä otettu uusittu 8,000 kpl painos, painatettu Työväen Sivistysliiton toimintaa selostava esittelyvihkonen, 10,000 kpl, sekä »Työväen Sivistystyöjärjestö»-nimistä sivistystyöjärjestöjen rakennetta ja toimintaa selostavaa vihkosta 2,000 kpl. Lisäksi on kustannettu suppea psykologian oppikirja, Alf Ahlberg: *Psykologian perusteet* suomen-noksena. Suomentamisen on suorittanut maisteri Kaisa Salonen. Painos 2,000 kpl.

Yleisiä ohjelehtisiä ja kerhopapereita on uusittu ja niistä on jatkuvasti otettu uusia painoksia.

4. Opintosuunnitelmat.

Vuoden kuluessa on liiton toimesta julkaistu seuraavat opintosuunnitelmat:

- Laat. Kaisa Salonen: »*Psykologian peruskysymyksiä*».
- » Kaisa Salonen: »*Juhlatoiminnan opiskelu*».
- » Erkki Salomaa: »*Teollinen demokratia*».
- » Anna-Liisa Kasanen: »*Maxim Gorki: Äiti*» (kaunokirjallinen).

XII. TSL:n edustus yleisluontoisissa kokouksissa, järjestöissä ja toimikunnissa.

Paitsi jäsenjärjestöjensä edustajakokouksissa, eräiden järjestöjen merkijuhlissa ja neuvottelukokouksissa on liitto vuoden kuluessa ollut edustettuna: Valtion Kansansivistyslautakunnassa edustajana R. H. Oittinen ja Nestori Parkkari; Valtion Kirjastotoimikunnassa Lyyli Takki; Helsingin Yliopiston Kansansivistystoimikunnassa Arvi Hautamäki, varalla Oiva Valavaara; Kansansivistystyön maailmanliiton Suomen osaston edustajistossa Arvi Hautamäki

ja saman johtokunnassa R. H. Oittinen; Sivistysjärjestöjen Kansankonservatorion hallintoneuvostossa Liisa Mustonen ja Väinö Pesola; Työväen Akatemian hallintoneuvostossa Arvi Hautamäki ja Oiva Valavaara; Suomalaisen Kirjallisuuden edistämisrahaston valtuuskunnassa humanistisessa osastossa Lyyli Takki ja varalla Sylvi-Kyllikki Kilpi, sekä yhteiskunnallisessa osastossa R. H. Oittinen, varalla Aira Kolula; Yhteismainos o/y:ssä ja Kansan Elokuva r.y:ssä Arvi Hautamäki; Suomen Nuorisojärjestöjen Edustajistossa Annikki Saarela; Valtion Opintokerhokomiteassa Arvi Hautamäki, Hannes Kasanen ja Aira Kolula; Neuvostoinstituutin johtokunnassa Arvi Hautamäki; Suomen Akatemian lautakunnassa R. H. Oittinen; Suomen Ylioppilaskuntien liiton yhteistyötoimikunnassa Annikki Saarela ja Kaisa Salonen ja Suomi-Neuvostoliitto-Seuran kasvatusopillisessa toimikunnassa Arvi Hautamäki ja Kaisa Salonen.

XIII. Kansainvälinen toiminta.

Liitto on ollut hyvin kiinteässä yhteistyössä muiden pohjoismaiden sivistysliittojen kanssa.

Pohjoismaiden työväen sivistysliittojen konferenssi pidettiin Köpenhaminassa 4—6/6 1948 ja TSL:oa edustivat kokouksessa rehtori *Reino H. Oittinen*, maisteri *Aira Kolula* sekä sihteeri *Arvi Hautamäki*.

Kurssilaisvaihtoa järjestettiin Ruotsin ja Norjan sivistysliittojen kanssa. Ruotsin Arbetarnas Bildningsförbundin järjestämällä eri kursseilla olivat TSL:n edustajina *Irene Remes, Irja Salmela, Matti Malkamäki, Vappu Heinonen, Uolevi Toivo, Veikko Rantala, Astrid Lehto, Birger Forsman, Runar Nordgren, Erik Fagerström, Karl Backman, Bertil Nyberg* ja *Paul Roos* sekä Norjan Arbeidernes Opplysningsforbundin järjestämällä kursseilla toimistos sihteeri *Oiva Valavaara* ja sihteeri *Yrjö Saarinen*.

Vastavuoroisesti järjesti liitto pohjoismaiset lomakurssit 21—30.8. 1948. Retkeily käsitti 1 p:n oleskelun Turussa, 2 p:ää Tampereella, 3 p:ää Hämeenlinnassa (Hotelli Aulanko) ja 3 p:ää Helsingissä. Lähinnä Aulangolla ja Helsingissä pidettiin kurssilaisille yhteensä 7 luentoa maamme valtiollisista, taloudellisista ja sosiaalisista oloista sekä työväenliikkeestä. Kursseilla oli 11 osanottajaa Ruotsista, 8 Norjasta ja 7 Tanskasta. Ohjaajina toimivat maisterit Annikki Saarela-Johansson ja Anna Bondestam.

Liitto on Työväen sivistysliittojen kansainvälisen järjestön (International Federation of Workers' Educational Associations) jäsen ja on ollut sen kanssa kiinteässä kirjeenvaihtoyhteydessä.

Samoin on liitto pitänyt Suomi-Neuvostoliitto-Seuran kautta yhteyttä Neuvostoliiton kulttuurijärjestöön Voksiin.

XIV. Liiton hallinnassa olevat rahastot.

Liiton hallinnassa olevien Työväen Sivistysrahaston ja Johan Sönnisen Rahaston varain hoidosta, kartuttamisesta ja korkovarain käytöstä mainittakoon seuraavaa:

Työväen Sivistysrahaston pääomavarat olivat 1.1.1948 mk 502,572: 55. Vuoden 1948 aikana karttui korkotuloja mk 28,388: —. Rahaston varoista myönnettiin apurahoja Työväen Akatemian ja Sirola-opiston kurssilla opiskelua varten 1948—49 mk 10,000: —. Rahaston kokonaisvarat 31.12.1948 olivat mk 520,960: 55.

Johan Sönnisen Rahaston varat olivat 1.1.1948 mk 78,237: —. Rahaston korkotulot vuoden 1948 aikana olivat mk 4,498: —. Rahaston kokonaisvarat olivat 31.12.1948 mk 82,735: —.

XV. Liiton talous.

Liiton taloudellinen asema kertomusvuoden päättyessä ja taloudellisen toiminnan yksityiskohtainen tulos vuonna 1948 ilmenevät seuraavista tiliotteista:

Työväen Sivistysliiton tilinpäätös 31.12.1948.

Omaisuuksien tilin.

Vastattavaa:

I Varsinaisen omaisuus		
A. Rahoitusomaisuus		
1. Rahat ja pankkisaatavat	463,224: 80	
2. Tilisaamiset	767,772: 90	
B. Vaihto-omaisuus		
1. Kirjavarasto	183,602: —	
C. Käyttöomaisuus		
Aineellinen		
1. Kalustot	1: —	
Lisäys v. 1948	72,366: —	
	72,367: —	
Poisto v. 1948	72,366: —	1: —
2. Kirjasto	1: —	
Lisäys v. 1948	4,589: —	
	4,590: —	
Poisto v. 1948	4,589: —	1: —
3. Muu käyttöomaisuus		
Arvopaperit	1,370,513: —	
	<u>mk 2,785,114: 70</u>	

Vastattavaa:

I Vieras pääoma:		
A. Lyhytaikainen		
1. Tilivelat	379,163: —	
II Rahastot		
Työväen Sivistysrahasto	502,572: 55	
Annettu avustuksia	10,000: —	
	<u>492,572: 55</u>	
Korkotuloja	28,388: —	520,960: 55
Joh. Sönnisen Rahasto 1.1.—48.	78,237: —	
Korkotuloja	4,498: —	82,735: —
III Siirtyvät erät:		
Käyttämättömiä avustusvaroja	62,693: 50	
Varattujen varojen tili	1,102,743: 95	
Tilikauden tappio	288,055: 20	814,688: 75
IV Oma pääoma		
Puhdas omaisuus	924,873: 90	
	<u>mk 2,785,114: 70</u>	

Tulotase:

Kulut:

I Varsinaiset kulut:	
1. Palkat ja palkkiot	2,466,538: 50
2. Vuokrat	288,530: —
3. Korkomenot	32,886: —
4. Poistot	76,955: —
5. Muut varsinaiset kulut:	
Posti- ja puhelin kulut	185,822: —
Painatuskulut	328,309: 75
Toimistokulut	283,210: 80
Matkakulut	333,294: 50
Ilmoitukset ja sanomalehdet	21,948: —
Sekalaiset kulut	345,025: 75
Työläisopiskelijan tappio	306,436: 80
II 6. Erilaisia avustusvaroja käytetty:	
Valtakunnan syrjäseutujen opintovaroja	150,000: —
Valtion opintokerhovaroja	1,101,000: —
Valtion luentovaroja	225,000: —
Suomen Huollon varoja	600,000: —
Suomen Kulttuurirahaston varoja	80,000: —
Merimiesten opintotoimikunnan varoja	591,862: 50
Ent. Kannaksen Rahaston varoja	40,000: —
	<u>mk 7,456,819: 60</u>

Tuotot:

I Varsinaiset tuotot:			
1. Tuotot:			
Kirjojen välityksestä	209,033: —		
Kirjeopistosta	262,162: 50		
Luentotilausmaksuista	8,100: —		
2. Korkotuotot	136,885: 65		
3. Muut varsinaiset tuotot:			
Jäsenmaksut	1,839,720: 75		
4. Valtionavustukset:			
Liiton varsinainen valtionapu	1,925,000: —		
Valtakunnan syrjäseutujen opinto-			
varat	150,000: —		
Valtion opintokerhovaroja	1,101,000: —		
Valtion luentovaroja	225,000: —	3,401,000: —	
5. Merimiesten opintotyöhön:			
Kauppa- ja teollisuusministeriöltä ..	300,000: —		
Sosiaaliministeriöltä	50,000: —		
S. Merimies-Unionilta	241,862: 50	591,862: 50	
6. Erilaisia avustusvaroja:			
Suomen Huollon varoja	600,000: —		
Suomen Kulttuurirahaston varoja	80,000: —		
Ent. Kannaksen Rahaston varoja	40,000: —		
II Tilivuoden tappio	288,055: 20		
		mk 7,456,819: 60	

Työväen Kirjarenkkaan tilinpäätös 31. 12. 1948.

Omaisuuksatase.

Vastaavaa:

Kirjavarasto	1,000,310: —		
Poisto 40 %	400,120: —	600,190: —	
Asiamieksaatavia		21,900: —	
Kirjakauppasaatavia		20,437: 50	
		mk 642,527: 50	

Vastattavaa:

Työväen Sivistysliitolle	408,359: —		
Liittymismaksut	48,740: —		
Puhdas omaisuus 1.1.1948	166,170: —		
Lisäys	19,258: 50	185,428: 50	
		mk 642,527: 50	

Tulostase.

Menot:

Ilmoituskuluja	4,450: —		
Kiertokirjeen painatus	1,775: —		
Palkkakuluja	80,000: —		
Postikuluja	11,093: —		
Sekalaiskuluja	15,190: —		
Tilikauden voitto	19,258: 50		
		mk 131,766: 50	

Tulot:

Kirjoista	116,766: 50		
Kansan Pika-arpajaiset r.y. lahj.	15,000: —		
		mk 131,766: 50	

Helsingissä maaliskuun 15 p:nä 1949.

Työväen Sivistysliiton toimikunta.

Yrjö Kallinen,
puheenjohtaja.Arvi Hautamäki,
sihteeri.

Tilintarkastuslausunto.

TYÖVÄEN SIVISTYSLIITON r.y. edustajiston kokouksen valitsemina olemme suorittaneet liiton sekä sen toimintaan liittyvien Kirjeopiston, Työläisopiskelijan ja Työväen Kirjarekkaan vuoden 1948 tilien tarkastuksen. Allekirjoittanut Saarimaa on lisäksi osallistunut vuoden varrella toimitettuihin tilinpidon tarkastuksiin. Tarkastuksen perusteella esitämme seuraavaa:

1. Tilinavaus on oikea.
2. Tilimerkinnät ovat pätevien tositteiden mukaiset.
3. Käteiskassa on vuoden varrella toimitetuissa tarkastuksissa ollut tilikirjojen mukainen. Tilintarkastuksen aikana laskemamme käteiskassa vastasi rahatilin saldoa.
4. Pankkitalletukset olivat yhtäpitävät pankin ilmoituksen kanssa. Arvopaperit ja obligaatiot olivat tallessa.
5. Omaisuuserät vastasivat tilinpäätökseen merkittyjä määriä, ja ne olivat riittävästi palovakuutetut.
6. Työläisopiskelija tuotti tilivuonna tappiota mk 306,436:80.
7. Kirjanpito on tarkoituksenmukaisesti järjestetty sekä hyvin huolellisesti hoidettu.

Tarkastuksen aikana tutustuimme vielä edustajiston ja toimikunnan kokousten pöytäkirjoihin sekä muihin liiton toimintaa koskeviin asiapapereihin ja saimme sen käsityksen, että liiton asioita on hoidettu sääntöjen ja edustajiston kokousten ohjeiden mukaisesti.

Edellä esitetyn perusteella ehdotamme, että tilinpäätös vahvistettaisiin ja että tili- ja vastuuvuokkaisu myönnettäisiin vastuuvapaus vuodelta 1948.

Helsingissä, maaliskuun 22 päivänä 1949.

F. Sundqvist.

Artturi Saarimaa.

KKn määräämä tilintarkastaja.